

گفت‌وگوی «جوان» با کارشناس انرژی

به کارگیری مزیت‌های جغرافیایی ایران در آخرین دستاورد دیپلماسی انرژی

یک کارشناس انرژی معتقد است تقویت روابط گازی با روسیه دستاورد بزرگی است که ایران را به عنوان یک هاب گازی منطقه‌ای قرار داده است. دولت شهید رئیسی با تضمین واردات گاز و معاملات سوآپ توانسته است درآمدهای ارزی حاصل از تجارت گاز را متحول و مشارکت‌های منطقه‌ای را تقویت کند. این توافق بر نقش ایران به عنوان یک نقطه ترازیت استراتژیک تأکید می‌کند و به ایران اجازه می‌دهد از جریان گاز بین تأمین‌کنندگان و مصرف‌کنندگان بهره‌مند شود و هاب گازی جنوب شرق آسیا و منطقه خاورمیانه شود.

سهیل محمودیان، کارشناس انرژی با اشاره به آخرین دستاورد دولت شهید رئیسی در توسعه روابط گازی ایران با همسایگان به «جوان» می‌گوید: تحکیم روابط گازی با روسیه آخرین دستاورد دولت شهید رئیسی در توسعه روابط گازی این کشور با همسایگانش است. دولت با تضمین واردات گاز و قراردادهای سوآپ با روسیه، تعاملات گازی ایران را به میزان قابل توجهی افزایش داده و کشور را به عنوان یک هاب گازی قرار داده است. یکی از مزایای کلیدی که موقعیت ایران را در دیپلماسی گاز به یک مزیت تبدیل کرده، دسترسی ایران به منابع متنوع گاز و شبکه گسترده خط لوله گاز به طول بیش از ۴ هزار کیلومتر است. این زیرساخت به طور منحصر به فردی ایران را تبدیل به یک قطب استراتژیک ترازیت گاز می‌کند و تأمین‌کنندگان شمال را به مصرف‌کنندگان در جنوب متصل می‌کند. با درک این پتانسیل، دولت سیزدهم بر ایجاد مشارکت با همسایگان برای تسهیل ترازیت گاز تمرکز کرده است.

وی ادامه می‌دهد: دو دستاورد مهم، قراردادهای مبادله گاز با روسیه و ترکمنستان بوده است. قرارداد با روسیه امکان انتقال گاز روسیه به پاکستان و هند از طریق ایران را فراهم و نقش ایران را به عنوان یک مرکز ترازیتی برای همسایگان شمالی خود تقویت می‌کند. توافق با ترکمنستان امکان انتقال گاز ترکمنستان به عراق از طریق ایران را فراهم می‌کند که نشان‌دهنده توانایی ایران در استفاده از موقعیت جغرافیایی و زیرساخت‌های خود برای کاهش هزینه‌های ترازیت برای کشورهای صادرکننده است.

این کارشناس انرژی در رابطه با رویکرد راهبردی ایران در قبال خنثی‌سازی تحریم‌ها با توسعه تجارت گاز و تبدیل شدن به هاب ترازیتی تصریح می‌کند: ایران با تبدیل شدن به یک هاب ترازیتی، در عین اجتناب از تأثیر تحریم‌ها، درآمد ارزی قابل توجهی تولید می‌کند. کشورهایی که به ترازیت گاز ایران متکی هستند چاره‌ای جز ادامه تجارت انرژی با ایران نخواهند داشت و جریان درآمدی ثابتی را برای اقتصاد ایران فراهم می‌کند. انتظار می‌رود این رویکرد تغییرات عمده‌ای را در صنعت گاز ایران، کاهش وابستگی آن به صادرات مستقیم و ایجاد فرصت‌های جدید برای همکاری با کشورهای همسایه ایجاد کند.

وی ادامه می‌دهد: پیامدهای تقویت روابط با روسیه بسیار گسترده است. قرارداد مبادله و واردات گاز نه تنها منافع اقتصادی را برای هر دو طرف به همراه خواهد داشت، بلکه با تنوع بخشیدن به عرضه گاز، امنیت انرژی ایران را نیز افزایش خواهد داد. این توافق همچنین پیامدهای ژئوپلیتیکی قابل توجهی دارد که نشان‌دهنده تغییر در سیاست روسیه در قبال ایران است و بر تمایل هر دو طرف برای همکاری به رغم فشارهای خارجی تأکید می‌کند.

محمودیان در پایان تأکید می‌کند: تقویت روابط گازی با روسیه دستاورد بزرگی است که ایران را به عنوان یک هاب گازی منطقه‌ای قرار داده است. دولت شهید رئیسی با تضمین واردات گاز و معاملات سوآپ توانسته است درآمدهای ارزی حاصل از تجارت گاز را متحول و مشارکت‌های منطقه‌ای را تقویت کند. این توافق بر نقش ایران به عنوان یک نقطه ترازیت استراتژیک تأکید می‌کند و به ایران اجازه می‌دهد از جریان گاز بین تأمین‌کنندگان و مصرف‌کنندگان بهره‌مند شود و هاب گازی جنوب شرق آسیا و منطقه خاورمیانه شود. همچنین در حالی که ایران به توسعه دیپلماسی گاز خود ادامه می‌دهد، همکاری با همسایگانی مانند روسیه به موقعیت این کشور به عنوان یک مرکز کمک خواهد کرد. دولت‌های آینده باید روی پیشرفت‌های حاصل شده تمرکز کنند و بر اتصال شبکه خط لوله گاز ایران به مصرف‌کنندگان عمده در آسیا و فراتر از آن تمرکز کنند.

فراسو

تحولات تجارت گازی با تمرکز ویژه بر افزایش تعاملات منطقه‌ای

دولت شهید رئیسی توانسته است تعاملات گازی منطقه‌ای خود را در گروگن کند و از وضعیتی که قطع کامل همکاری با کشورهای همسایه داشتیم، خارج شویم و به تعاملات گسترده منطقه‌ای با ترکمنستان، روسیه، عراق، ترکیه، هند و پاکستان در زمینه تجارت گازی برسیم و مستقلاً از خاک روسیه به ایران خط لوله وصل خواهد شد و ایران در آینده نیز مستقیماً به کشور هند از طریق خط لوله در کف دریا متصل خواهد شد تا ایران به هاب گازی اصلی منطقه تبدیل شود.

فراسو

تغییرات و تحولات صنعت گاز بسیار متنوع و متعدد بوده است و مسیر بازمعماری تجارت انرژی ایران با تکیه بر زیرساخت‌های خط لوله کشور و همچنین میدان گازی متنوع و متعدد ایران در کنار توسعه مسیر سوآپ و ترازیت گازی همسایگان از خاک ایران سبب شده است که ایران از محل ترازیت گاز به درآمدهایی بالایی برسد و در آخرین مورد نیز ایران به دنبال واردات با سوآپ حجم گازی ۳۰۰ میلیون مترمکعب در روز گاز روسیه به کشورهای همسایه است که مسیر تبدیل شدن به نقطه اصلی و کلانی انتقال گاز را با این قرارداد فراهم خواهد کرد.

به غیر از تحولات گازی بین ایران و روسیه، ایران توانست به خوبی قطع روابط بین ایران و ترکمنستان را بهبود ببخشد و در پی احیای روابط گازی بین ایران و ترکمنستان علاوه بر سرگیری سوآپ گاز ترکمنستان به آذربایجان از خاک ایران و قرارداد واردات ۱۰ میلیارد مترمکعبی گاز از ترکمنستان، اخیراً نیز قرارداد سوآپ گاز ترکمنستان به عراق از خاک ایران کلید خورده است که این موضوع نیز در وابستگی و نفوذ ژئوپلیتیکی ایران در منطقه بسیار راهبردی است. یکی دیگر از مهم‌ترین دستاوردهای گازی ایران تمدید قرارداد گازی ایران با عراق به مدت پنج سال و دست برتر ایران در دعای حقوقی در مسئله ساخت خط لوله صلح بین ایران و پاکستان بوده است که منجر به تحقق توسعه تعاملات گازی ایران با تکیه بر منابع گازی خود شده است.

دولت شهید رئیسی توانسته است که تعاملات گازی منطقه‌ای خود را در گروگن کند و از وضعیتی که قطع کامل همکاری با کشورهای همسایه داشتیم، خارج شویم و به تعاملات گسترده منطقه‌ای با ترکمنستان، روسیه، عراق، ترکیه، هند و پاکستان در زمینه تجارت گازی برسیم و مستقلاً از خاک روسیه به ایران خط لوله وصل خواهد شد و ایران در آینده نیز مستقیماً به کشور هند از طریق خط لوله در کف دریا متصل خواهد شد تا ایران به هاب گازی اصلی منطقه تبدیل شود.

ایران در سال جاری یک‌سری قراردادهای راهبردی در زمینه گاز طبیعی امضا کرد که قرار است کشور را به قطب انتقال گازی منطقه تبدیل کند. این قراردادها نه تنها از نظر رشد اقتصادی، بلکه در تقویت جایگاه ژئوپلیتیکی ایران نیز حائز اهمیت هستند. افزایش پیش‌بینی شده درآمد ارزی حاصل از صادرات و انتقال گاز طبیعی به کشورهای همسایه، گامی مهم در طراحی مجدد راهبرد تجارت انرژی ایران است. هدف اصلی افزایش سهم ایران در تعاملات بین‌المللی و منطقه‌ای گاز و در نتیجه تثبیت خود به عنوان یک بازیگر محوری در بازار جهانی انرژی است. ذخایر گاز طبیعی ایران و موقعیت راهبردی آن فرصتی بی‌نظیر برای تبدیل شدن به قطب مرکزی گاز در منطقه فراهم می‌کند. قراردادهای امضا شده در سال ۱۴۰۳ برای استفاده از این مزایا، تسهیل جریان گاز طبیعی به بازارهای کلیدی و تقویت نقش ایران در چشم‌انداز انرژی منطقه طراحی شده است.

یکی از مهم‌ترین قراردادها، قرارداد سوآپ گاز با روسیه است که شامل واردات و سوآپ گاز به میزان ۴۰۰ میلیون مترمکعب در روز است. این معامله در چند جبهه استراتژیک است: اولاً هدف این قرارداد تقویت رشد اقتصادی برای ایران و روسیه است. با واردات و مبادله گاز ایران می‌تواند از عرضه ثابت برای تأمین نیازهای داخلی و منطقه‌ای خود اطمینان حاصل کند و در عین حال از هزینه‌های ترازیت و وسایر درآمدهای مرتبط نیز بهره‌مند شود. ثانیاً این قرارداد، ایران را به عنوان یک قطب مهم ترازیت و انتقال گاز در منطقه قرار می‌دهد. ایران با عمل به عنوان واسطه برای گاز روسیه می‌تواند گاز طبیعی را به کشورهای که خارج از دسترس شبکه خط لوله مستقیم روسیه هستند، تأمین کند. همچنین این توافقنامه نقش مهمی در رفع نیازهای ایران برای توسعه صنعتی کشورهای مانند هند خواهد داشت. توانایی ایران برای تأمین گاز طبیعی به بخش صنعتی رو به رشد هند نه تنها روابط دوجانبه را تقویت می‌کند، بلکه منافع اقتصادی بلندمدت را نیز تضمین می‌کند.

■ **تمدید قرارداد صادرات گاز به عراق در سال ۱۴۰۳**

ایران علاوه بر قرارداد سوآپ گاز روسیه، قرارداد صادرات گاز خود با عراق را برای پنج سال دیگر تمدید کرده است. ادامه صادرات گاز به عراق جریان ثابت درآمد را برای ایران تضمین می‌کند و به درآمدهای ارزی آن کمک می‌کند و در کنار این موضوع، تمدید این قرارداد بر روابط قوی انرژی بین ایران و عراق تأکید و روابط اقتصادی و سیاسی آنها را بیشتر تحکیم می‌کند. همچنین ایران با حفظ عرضه مطمئن گاز طبیعی به عراق به امنیت انرژی منطقه کمک می‌کند. این ثبات برای توسعه اقتصادی و ثبات سیاسی هر دو کشور حیاتی است.

■ **تسهیل انتقال گاز از ترکمنستان به عراق**

ایران همچنین گام‌های مهمی برای تسهیل

انتقال گاز از ترکمنستان به عراق پر داشته است و قرارداد سوآپ گاز ترکمنستان به عراق به امضا رسیده است. این ابتکار بخشی از استراتژی گسترده‌تر ایران برای تبدیل شدن به یک هاب گازی منطقه‌ای است. این طرح همکاری‌های منطقه‌ای را بین ایران، ترکمنستان و عراق تقویت می‌کند. ایران با عمل به عنوان یک کشور ترازیتی، روابط خود را با ترکمنستان و عراق تقویت و ثبات منطقه‌ای و یکپارچگی اقتصادی را ارتقا می‌دهد. همچنین هزینه‌های ترازیت و درآمدهای ناشی از انتقال گاز ترکمنستان به عراق به رشد درآمد ارزی کشور نیز کمک خواهد کرد. علاوه بر این، این ابتکار اهمیت استراتژیک ایران را در چشم‌انداز انرژی منطقه افزایش می‌دهد.

■ **پیامدهای اقتصادی و استراتژیک شاهکار دیپلماسی ایران در حوزه گازی**

توافقات و ابتکارات انجام شده از سوی ایران در سال ۱۴۰۳ قرار است، پیامدهای اقتصادی و استراتژیک گسترده‌ای داشته باشد. افزایش درآمد ارزی اولین اثر این توافقات است. ایران با قرارگرفتن خود به عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار گاز منطقه‌ای، درآمدهای ارزی خود را به میزان قابل توجهی افزایش می‌دهد. درآمد حاصل از صادرات گاز، هزینه‌های ترازیت و خدمات مرتبط، رونق قابل توجهی برای اقتصاد ایران فراهم می‌کند. این افزایش درآمدهای ارزی به توسعه اقتصادی ایران و به کاهش اثرات تحریم‌های بین‌المللی کمک می‌کند.

این قراردادها موجب خنثی شدن تحریم‌ها خواهد شد، یکی از عمیق‌ترین تأثیرات این قراردادها، پتانسیل آنها برای خنثی کردن اثرات تحریم‌های بین‌المللی است. اهمیت استراتژیک گاز طبیعی در توسعه صنعتی و گرمایش به این معنی است کشورهایی که با ایران تعامل دارند، احتمالاً نیازهای انرژی خود را بر تحریم‌ها اولویت می‌دهند. ایران با تبدیل شدن به بخشی ضروری از زنجیره تأمین انرژی منطقه‌ای، می‌تواند روابط اقتصادی را تقویت کند که در برابر فشارهای سیاسی و تحریم‌ها مقاوم باشد.

نفوذ ژئوپلیتیکی ایران دیگر دستاورد رشد تعاملات گازی با همسایگان و قرارگیری در نقطه نقل انتقال گاز منطقه به عنوان هاب گازی غرب و جنوب شرق آسیا خواهد بود. قراردادهای امضا شده در سال ۱۴۰۳ مبتنی بر قرارداد گازی با ترکمنستان و روسیه در جهت واردات و سوآپ گازی این کشورها در کنار تمدید قرارداد صادرات گاز به عراق، نفوذ ژئوپلیتیک ایران را در منطقه تقویت می‌کند. با تبدیل شدن به هاب مرکزی گاز، ایران می‌تواند از منابع انرژی خود برای ایجاد اتحادهای سیاسی و اقتصادی قوی‌تر استفاده کند که از این نفوذ افزایش یافته می‌توان برای ارتقای ثبات منطقه و پیشبرد منافع استراتژیک ایران استفاده کرد.

قراردادها و ابتکارات راهبردی دولت سیزدهم ایران در سال ۱۴۰۳ شاهکار دیپلماسی گازی است. ایران با استفاده از منابع عظیم گاز

طبیعی و موقعیت استراتژیک خود، در حال تبدیل شدن به قطب مرکزی گاز در منطقه است. افزایش پیش‌بینی شده درآمدهای ارزی، همراه با پتانسیل خنثی کردن اثرات تحریم‌های بین‌المللی، گامی مهم در طراحی مجدد استراتژی تجارت انرژی ایران است. از آنجا که ایران پیچیدگی‌های چشم‌انداز انرژی منطقه‌ای و جهانی را دنبال می‌کند، توانایی

مهدی‌هاشم‌زاده
مدیر‌گروه انرژی
اندیشکده‌ماهد

■ **ایران علاوه بر توافق با روسیه، قرارداد صادرات گاز خود را به عراق نیز به مدت پنج سال تمدید کرده است. این امر نه تنها درآمدهای ارزی ایران را افزایش می‌دهد، بلکه زمینه انتقال گاز از ترکمنستان به عراق را نیز فراهم می‌کند**

مجتبی‌یوسفی

نماینده مجلس

■ **قرارداد ترازیت گاز ایران و روسیه و همچنین سوآپ گازی بین ایران و ترکمنستان بسیار راهبردی و مهم هستند و نقش ایران را به عنوان نقطه اصلی ترازیت انرژی منطقه و تبدیل شدن ایران به هاب انرژی منطقه بسیار راهبردی و مهم است و برای کشور بسیار منفعت خواهد داشت.**

■ **گام‌های دیپلماسی انرژی**

مهدی‌هاشم‌زاده، کارشناس انرژی و مدیر گروه انرژی اندیشکده‌ماهد در رابطه با قرارداد گازی بین ایران و روسیه به «جوان» می‌گوید: دولت شهید رئیسی در سال جاری گام‌های مهمی در عرصه دیپلماسی گازی کشور برداشته است که منجر به تبدیل شدن ایران به هاب گازی منطقه در پی اجرای این قراردادها خواهد شد که نه تنها برای رشد اقتصادی ایران، بلکه برای تبدیل کشور به یک بازیگر کلیدی در بازار جهانی انرژی نیز حیاتی هستند. یکی از مهم‌ترین قراردادهایی که ایران امضا کرده است، واردات سوآپ گاز طبیعی با روسیه است. این توافق باعث می‌شود ایران به طور کامل نیازهای توسعه صنعتی کشورهای جنوب شرق آسیا نظیر هند و گاز طبیعی را پوشش دهد. ایران با واردات و ترازیت گاز با روسیه به میزان حداقل ۳۰۰ میلیون مترمکعب در روز، نه تنها نیاز انرژی خود را در بخش‌های مولد و با منفعت بالای صادرات محصولات صنعتی و تولید آن تأمین می‌کند، بلکه روابط خود را با یکی از تولیدکنندگان پیشرو گاز در جهان را نیز تقویت می‌کند. این

مهم‌ترین اقدامات حوزه تقویت دیپلماسی و تعاملات گازی ایران در سال ۱۴۰۳

قرارهای گازی که ارز می‌آورند

ایران با امضای قراردادهای راهبردی با تولیدکنندگان بزرگ گاز و کشورهای همسایه زمینه را برای تبدیل شدن به قطب انتقال گازی منطقه فراهم می‌کند

قرارداد گواهی بر تعهد ایران به افزایش سهم خود در تعاملات بین‌المللی و منطقه‌ای گاز و تثبیت خود به عنوان بازیگر اصلی در بازار جهانی انرژی است.

وی در ادامه با اشاره به توافق دیگر ایران با کشورهای همسایه خود یعنی عراق بر سر تمدید قرارداد صادرات گاز ایران به عراق به مدت پنج سال و با شیوه تسویه از طریق نفت کوره با گاز می‌افزاید: ایران علاوه بر توافق با روسیه، قرارداد صادرات گاز خود به عراق را نیز به مدت پنج سال تمدید کرده است. این امر نه تنها درآمدهای ارزی ایران را افزایش می‌دهد، بلکه زمینه انتقال گاز از ترکمنستان به عراق را نیز فراهم می‌کند.

ایران با تبدیل شدن به یک بازیگر کلیدی در انتقال گاز به کشورهای همسایه، خود را به عنوان قطب انتقال گاز در منطقه معرفی می‌کند. این امر نه تنها منافع اقتصادی را برای ایران به همراه خواهد داشت، بلکه موقعیت استراتژیک آن را در خاورمیانه نیز تقویت خواهد کرد. همچنین مکانیسم تسویه نیز به شکل تهاژی و با تکیه بر تهاژت گاز با نفت کوره عراق خواهد بود که بسیار خواهد داشت و حتی ریسک‌های فروش نیز در نحوه تعامل محاسبه شده است.

این کارشناس انرژی در ادامه با اشاره به خنثی‌سازی تحریم‌های غرب با تکیه بر توسعه تجارت گازی ایران با همسایگان می‌گوید: دیپلماسی گازی ایران در سال ۱۴۰۳ صرفاً به دنبال دستاوردهای اقتصادی نیست، بلکه با راستای خنثی کردن تأثیر تحریم‌ها نیز است. ایران با افزایش تعاملات گازی خود با کشورهای همسایه و قدرت‌های بزرگ، تضمین می‌کند که می‌تواند بدون توجه به تحریم‌های بین‌المللی به تجارت خود ادامه دهد. این رویکرد بسیار مهم است، زیرا نه تنها مقاومت ایران را در برابر تحریم‌ها نشان می‌دهد، بلکه پتانسیل آن را برای تبدیل شدن به یک بازیگر کلیدی در بازار جهانی انرژی نشان می‌دهد و زمینه رشد اقتصادی پایدار و درآمدزایی ارزی سالانه از محل ترازیت گاز و نقش‌پذیری ژئوپلیتیکی ایران در منطقه غرب و جنوب شرق آسیا با تکیه بر ۴ هزار کیلومتر زیرساخت خط لوله خود را فراهم خواهد کرد.

وی در پایان تأکید می‌کند: دیپلماسی گازی دولت سیزدهم در سال ۱۴۰۳ شاهکاری است که تأثیرات گسترده‌ای بر اقتصاد ایران و جایگاه آن در بازار جهانی انرژی خواهد داشت. ایران با امضای قراردادهای راهبردی با تولیدکنندگان بزرگ گاز و کشورهای همسایه زمینه را برای تبدیل شدن به هاب گازی منطقه فراهم می‌کند که این امر نه تنها درآمدهای ارزی ایران را افزایش می‌دهد، بلکه موقعیت استراتژیک این کشور را در خاورمیانه نیز تقویت می‌کند. دیپلماسی گازی ایران در سال ۱۴۰۳ گواهی بر تمرکز ایران در دولت شهید رئیسی برای تبدیل شدن به یک بازیگر کلیدی در بازار جهانی انرژی و تضمین آینده اقتصادی خود است.

